

BRATISLAVA

POSONIUM - PRESSBURG - PREŠPOROK - POZSONY

(Wer war wer in der Altstadt Preßburg vom 17. bis 19. Jahrhundert)

TOPOGRAFIA HISTORICKÉHO JADRA MESTA

V 17. - 19. STOROČÍ

J. CLAUDE BALÁŽ

Panská ulica č. 26

Historický názov ulice a číselné označenie domu

Rok 1765 Lange gasse č. 4, rok 1780 č. 31, rok 1820 Lange gasse 110, rok 1850 Zichystrasse, Domplatz č. 103, rok 1880 Lange gasse 26/103, Domplatz 5, rok 1969 Nálepková ulica č. 26, rok 2014 Panská ulica č. 26

Nárožná budova s malým obdĺžnikovým dvorom postavená v období renesancie v 2. polovici 16. storočia bola barokovo prestavaná a prefasádovaná v polovici 18. storočia. Na barokovej fasáde výrazne dominuje renesančný nárožný polkruhový arkier cez dve podlažia. V súčasnosti je to trojpodlažný dom so štvorkrídlovým pôdorysom a dvorom v strede. Pôvodne štvorpodlažný dom dal v polovici 18. storočia prestavať jeho majiteľ Jozef Fischnaller.¹⁶²³ Stojí na rohu Rudnayovho námestia a Panskej ulice. Na konci 16. storočia boli jeho majiteľmi dedičia Francisciho Varalyu.¹⁶²⁴ V priebehu prvej tretiny 17. storočia prešiel dom do vlastníctva Mathea Ganzhazyho a Georgia Enzenweisa.¹⁶²⁵ Asi v tridsiatych rokoch 17. stor. Mathea Ganzhazy predal svoj podiel Marcusovi Szentbenedictimu.¹⁶²⁶ Roku 1646 M. Szentbenedicti poskytol na ubytovanie nemeckých účastníkov snemu dve izby, komoru a kuchyňu na 1. poschodí.¹⁶²⁷ Až do roku 1671 sa ako majiteľ domu uvádza Marcus Szent Benedict.¹⁶²⁸ Pri dedičskom konaní 22. mája 1671 už vtedy trojposchodový dom pozostával z týchto častí: na prvom poschodí boli dve izby, komora a jedna malá zaklenutá komora; na strednom poschodí bola sála, dve izby, dve komory a kuchyňa; na hornom poschodí sa nachádzali predsieň, dve izby, klenutá komora a povala a na dvore bola studňa, práčovňa, komora, pekáreň, lisovňa aj toaleta. Dom bol podpivničený a odhadnutý na 2 850 zlatých.¹⁶²⁹ Dedičia M. Szentbenedicta vlastnili dom do začiatku 18. storočia.¹⁶³⁰ Roku 1704 bol

¹⁶²³ KOL. AUTOROV 1967. s. 170.

OBUCHOVÁ 1988. s. 57.

¹⁶²⁴ AMB. Gaab Ausstandt Buch 1596 - 1649. inv. č. I. B. 3d. 33. ... r. 1596 - haer. Francisci Varalyensis...

¹⁶²⁵ AMB. Gaab Ausstandt Buch 1596 - 1649. inv. č. I. B. 3d. 33. ... r. 1617 - Georgius Enzenweis... r. 1625 - Matheus Ganzhazy...

¹⁶²⁶ AMB. Gaab Ausstandt Buch 1596 - 1649. inv. č. I. B. 3d. 33.

¹⁶²⁷ AMB. Verzeichniss aller Hofquartier in Presburg. 1646. Christoph Ulrich. inv. č. I. B. 2f. 6.

¹⁶²⁸ AMB. Strass Buch. 1650 - 52. inv. č. I. B. 3i. 2-D. ... Marcus St. Benedict...

AMB. Gaab Ausstandt Buch. 1650 - 59. inv. č. I. B. 3d. 38. ... Marcus SzentBenedicti...

AMB. Gaab Ausstandt Buech - Wilhelm Geyer. 1660 - 73. inv. č. I. B. 3d. 43.

AMB. Protocollum oculatorum, revisionum et aestimationum. 1654 - 1675. inv. č. I. B. 4c. 3. ... 10. marec 1661, uvedený ako sused pri obhliadke vedľajšieho domu Marco Szent Benedicti...

AMB. Protocollle der Verkauften und Erkauften Weingarten, Aecker, Wiesen, Hauslüste und Leern Gründe. 1664 - 68. AMB. I. B. 4m. 7. ... 5. apríl 1667 ako sused pri predaji vedľajšieho domu... Marc St. Benedict...

AMB. Gaaben Buch. 1667 - 68. inv. č. I. B. 3d. 12a. ... Marcus Szent Benedict...

¹⁶²⁹ AMB. Protocollum oculatorum, revisionum et aestimationum 1654 - 75. inv. č. I. B. 4c. 5.

¹⁶³⁰ AMB. Gaab Ausstandt Buch. 1674 - 90. Johan Reingrueber. inv. č. I. B. 3d. 44. ... haer. Marci Szent Benedict...

AMB. Repartitionis Buech der Stadt und Vorstadt. 1697 - 98. inv. č. I. B. 3d. 50. ... haer. Marc Szent Benedict...

AMB. Haupt Register in der Stadt über die Portion Gelder 1689 - 91. inv. č. I. B. 3d. 49. ... haer. Marc Szent Benedict...

AMB. Repartitionis Buech der Stadt und Vorstadt. 1701 - 02. inv. č. I. B. 3d. 51. ... haer. Marc Szent Benedict...

AMB. Gaaben Ausstandt Buch. 1690 - 1701. Stephan David Klobuschitzky. inv. č. I. B. 3d. 46. ... haer. Marci Szent Benedict...

majiteľom domu Szentey,¹⁶³¹ ale roku 1715 sa už uvádza ako vlastník barón Thomas Maholany.¹⁶³² Ten pre účastníkov snemu poskytol roku 1728 prvé poschodie domu, na prízemí kuchyňu a izbu a v stajni miesto pre šesť koní. Z rozpisu miestnosti je zrejmé, že za 50 rokov dom neprešiel dispozičnými zmenami.¹⁶³³ Ešte roku 1746 vlastnili dom dedičia baróna Thomasa Maholanya.¹⁶³⁴ Tí ho v päťdesiatych rokoch predali sedlárovi Josephovi Fischnalle-
rovi,¹⁶³⁵ ktorý roku 1750 poskytol na ubytovanie účastníkov snemu dve izby, komoru a kuchyňu na 1. poschodí, na prízemí izbu a kuchyňu a v stajni miesto pre šesť koní.¹⁶³⁶ Roku 1764 dom zdedila jeho manželka, ktorá ho v osemdesiatych rokoch 18. storočia predala grófovi Balaschovi.¹⁶³⁷ Dom mal vtedy aj súkromný priechod na Kapitulskú ulicu. V prvej tretine 19. storočia dom patril sklárovi Frantzovi Hammelovi, roku 1842 Anne Takacs, roku 1850 Karoline Reissig, rod. Takacs, a roku 1880 ho vlastnila Leopoldia Hutta.¹⁶³⁸